WERKBOEK

COMPETENTIE AANLEREN

**Omdat niemand te jong
of te oud is om iets te leren**

Daniël Doorn

SPINAM

Werkboek Competentie Aanleren

Omdat niemand te jong of te oud is om iets te leren.

Eerste druk 2017
ISBN 978-94-91996-03-0

© 2016-2017 Spinam
Spinam
D.J. Doorn
media@spinam.nl

‘Met Spinam zet u de eerste stappen in de toekomst’

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inleiding

Het aanleren van nieuwe competenties is in de afgelopen decennia steeds belangrijker geworden. De verwachting is dat het de komende jaren zelfs zal toenemen. Niet alleen door de ontwikkelingen van technologie, maar ook door de toegenomen levensverwachting zal de werkgelegenheid sneller veranderen. Gedurende uw gehele loopbaan werkzaam zijn in een bedrijfstak of industrie zal door deze snelle veranderingen vrijwel onmogelijk worden. Om deze veranderingen bij te kunnen benen is het van belang om te blijven leren. Zelfs als u al wat ouder bent.

De nieuwe, veranderende wereld biedt veel kansen, maar die kansen moet u zelf creëren en pakken. Op louter anderen vertrouwen - zoals op de overheid of uw werkgever - werkt niet meer in deze nieuwe, veranderende wereld. Het is tegenwoordig erg belangrijk om zelf initiatief te tonen. Om voor anderen verder aan de slag te kunnen, maar vooral om voor uzelf verder aan de slag te kunnen en dus een nieuwe stap in de toekomst te zetten.

Dit werkboek gaat over het zelf ter hand nemen van uw toekomst door in kleine en behapbare stappen te gaan werken naar een groter doel. Of u nu een opleiding gaat doen of meer wilt weten en leren over een bepaald onderwerp; het kan allemaal. Leeftijd is in dit proces totaal niet van belang. Dat komt doordat er voort zal worden gebouwd op uw reeds aangeleerde competenties. Doordat iedereen andere competenties en interesses heeft, zal de aanpak in dit proces - ongeacht de leeftijd - voor iedereen verschillen.

Verwacht van dit werkboek geen wonderen: u zult nog steeds al het werk zelf moeten doen. Wel krijgt u duidelijke handvatten en een duidelijke structuur waarmee u snel aan de slag kunt. Het is aan u om uw glansrijke toekomst binnen bereik te brengen. Met dit werkboek kunt u een bewuste strategie kiezen en bijhouden. Het enige wat van u verwacht wordt, is inzet en focus. Alleen op deze manier kunt u zelf uw doel bereiken.

En vergeet niet: u doet het zelf, maar niet alleen. Spinam staat u altijd bij.

© 2014-2017 Spinam

Over Spinam

Scholing voor Professionals, Individueel, Nuchter en Adequaat Maatwerk: precies waar Spinam, dat Latijn voor Doorn is, voor staat. Spinam richt zich op educatieve ontwikkeling voor non-profit organisaties, educatieve organisaties, het MKB en individuele ontplooiing. Doordat Spinam een vaste aanpak en een jarenlange ervaring heeft met en binnen educatieve instellingen, heeft Spinam binnen deze branche een grote toegevoegde waarde. En laten we de praktijkervaring van de medewerkers zelf niet vergeten. Samen een uitstekende mix voor onze klanten.

Spinam draagt zijn kennis, kunde en ervaring over door middel van persoonlijk advies, workshops en cursussen op het gebied van ICT, waar ook particulieren en professionals van kunnen profiteren. Mogelijke keuzes binnen een ingewikkeldere, vernieuwende wereld van groeiende leveranciers, de groeiende invloed van sociale media en een veranderende samenleving worden tijdens deze workshops en cursussen aan de kaak gesteld. Niet alleen de voordelen en mogelijke winsten komen aan bod, maar ook de gevaren, valkuilen en kosten.

Dit doet Spinam door

- De ontwikkeling en uitvoering van educatieve producten;
- Spinam Media als uitgeverij;
- Werkervaring opdoen via stage;
- Workshops, cursussen en coaching.

Spinam is een bedrijf dat educatie en individuele ontplooiing hoog in het vaandel heeft en zich daarom met hart en ziel inzet voor u en uw toekomst. Voor verdere informatie of vragen kunt u gerust contact opnemen via info@spinam.nl of via 085-303 46 59. Spinam staat u altijd bij.

‘Met Spinam zet u de eerste stappen in de toekomst’

<u>Competentie aanleren training, coaching en certificering</u>
Spinam kan u verder helpen met een training of coaching met betrekking tot de juiste uitvoering van het aanleren van uw nieuwe competentie.
Ook kan Spinam u helpen bij het aanleren van uw nieuwe competentie en heeft Spinam een online module voor de administratieve ondersteuning voor het competentie aanleren ontwikkeld.
Ten slotte kan Spinam u een certificaat verschaffen wanneer u het principe van het competentie aanleren voldoende onder de knie heeft en op de juiste manier kan toepassen.

Neem gerust contact met ons op via educatie@spinam.nl voor meer informatie.

© 2014-2017 Spinam

Inhoudsopgave

Voorwoord pagina 2
Over Spinam pagina 5

Deel I: Wat is een competentie? pagina 7
Dit deel is de basis van het hele werkboek. Er wordt namelijk uitgelegd wat een competentie precies is. Hierdoor wordt het u duidelijk wat er in het vervolg van het werkboek bedoeld wordt met een competentie.

Deel II: Beschrijving competentie aanleren pagina 8
Een competentie aanleren kunt u het beste doen aan de hand van een gestructureerd stappenplan. Uw aan te leren competentie en de delen daarvan zijn op te delen in de theorie, het toepassen van de theorie in de praktijk en het aanleren van de juiste beroepshouding.

Deel III: Tips en trucs competentie aanleren pagina 9
In dit deel wordt de kennis uit deel I en deel II aangevuld met tips en trucs. Deze tips en trucs zijn erg nuttig bij het aanleren van een competentie. Uiteraard heeft ook Spinam niet alle kennis en kunde in pacht, dus als u aanvullende tips heeft, horen we dat graag via redactie@spinam.nl.

Deel IV: Beschrijving gebruik van dit werkboek pagina 10
Dit werkboek kan gebruikt worden in uiteenlopende situaties zonder ook maar enige verandering in werkwijze.

Deel V: Formulieren competentie aanleren voorbereiden, plannen en uitvoeren pagina 12
Met behulp van de formulieren in dit deel kunt u efficiënt een competentie aanleren. Dit werkboek is voorzien van twee setjes formulieren om een competentie aan te leren.

Nawoord pagina 95
Gratis training competentie aanleren pagina 96

© 2014-2017 Spinam

Deel I: Wat is een competentie?

In het kort is een competentie het makkelijkst te omschrijven als een vaardigheid. Een bouwsteen waarmee u als professional een taak of een deel van een taak uit kan voeren. Spinam maakt de definitie van een competentie concreter. Voor Spinam is een competentie opgebouwd uit theoretische en praktische kennis en vaardigheden. Om deze kennis en vaardigheden succesvol te kunnen toepassen zal de juiste beroepshouding aanwezig moeten zijn. Onder beroepshouding verstaat Spinam de normen, waarden, motivatie, aanleg en ambitie om uw kennis en vaardigheden effectief te kunnen toepassen. Voor Spinam zijn deze zaken onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Wie leert u een nieuwe competentie aan?
Er is maar één persoon die u een competentie aan kunt leren: u. Spinam en andere organisaties kunnen u helpen met de leerstof, structuur, toetsing en examinering, maar u bent de enige die de leerstof kan aanleren, oefenen en toepassen. En u kunt als enige de toetsen halen en gecertificeerd worden. Dat kan niemand voor u doen - noch Spinam, noch een andere organisatie. Bovendien is elk individu uniek. Competenties zijn niet voor iedereen hetzelfde en dus erg persoonlijk.

Hoe werkt het aanleren van een nieuwe competentie?
Het mooie van iedereen is dat iedereen uniek is. Iedereen heeft een unieke mix van kennis, vaardigheden, normen, waarden, motivatie, aanleg en ambitie. De combinatie van al deze factoren is uw startpunt. Het volgen van een training is het begin en maakt het mogelijk om uw kennis uit te breiden. Daarna volgt het oefenen en het praktisch leren toepassen van de nieuw opgedane kennis.
Het echte werk komt pas na het uitbreiden, oefenen en het praktisch leren toepassen van uw kennis: het toepassen in de praktijk. Door het daadwerkelijk toepassen van de nieuw opgedane kennis ervaart u welke kennis er nog nodig om uw doel te bereiken. Zo maakt u een nieuwe cirkel die zich steeds verder uitbreidt.

Welke competenties kunt u leren?
U heeft de touwtjes helemaal zelf in handen. Dit houdt in dat u helemaal zelf kunt kiezen welke competentie u wilt leren of bijschaven. Uw eerder opgedane kennis en kunde hoeven totaal geen rol te spelen in uw keuze. Wel moet de keuze enigszins afhankelijk zijn van uw ambitie, motivatie en aanleg. Met de juiste ambitie, motivatie en aanleg kunt u alles bereiken wat u wilt.

Waarom zou u een competentie leren?
De tijd van onbezorgd een carrière nastreven is al lang voorbij. De tijden dat u vijftien jaar of langer voor dezelfde werkgever werkt is voor velen een verhaal uit het verleden. De tegenwoordige tijd vraagt wat anders van u als beginnend of gevorderd professional. U staat voor de uitdaging om gedurende uw hele werkzame leven op eigen initiatief uw vaardigheden en competenties te blijven ontwikkelen. Niet louter om uw ambitie te verwezenlijken, maar ook steeds meer om interessant te blijven voor werkgevers of opdrachtgevers.

© 2014-2017 Spinam

Deel II: Beschrijving competentie aanleren

Spinam maakt gebruik van een viertal vaste onderdelen in het aanleren van een nieuwe competentie. Spinam houdt zich aan deze vier onderdelen vast, omdat het onmogelijk is om van de een op de andere dag iets - voor u nog compleet onbekends - aan te leren. Er gaat een heel proces vooraf aan het verwerven van een nieuwe competentie.

De aanpak van Spinam in een notendop gaat als volgt: in het eerste onderdeel zult u uw theoretische basis op orde moeten brengen ten behoeve van uw nieuwe competentie. Deze basis wordt versterkt door in het tweede onderdeel gericht te oefenen, te spelen en te reflecteren met en op deze theorie. In het derde onderdeel gaat u de theoretische en geoefende competentie toepassen in een praktijkgerichte omgeving. Het is hierbij van belang om een ervaren persoon te vragen u van feedback te voorzien en reflecteert u op uw eigen beroepshouding, resultaten en leerpunten.

Hieronder worden de vier onderdelen wat verder toegelicht:
Onderdeel 1 : Theorie
Voor uw nieuwe competentie heeft u een theoretische onderbouwing nodig. Voordat u bijvoorbeeld een website gaat maken, heeft u wel kennis nodig van het internet en webdesign. In dit onderdeel inventariseert u welke theoretische basis u nodig heeft en kiest u een aanpak - die voor u het best werkt - om u deze theorie eigen te maken. Aan de hand van uw voorkeur en omstandigheden bepaalt u of u aan de slag wilt gaan met behulp van een cursus, een training of een boek.

Onderdeel 2 : Praktijk
Uw opgedane kennis zal u moeten oefenen om te ontdekken of u alles begrepen heeft en of u de basis kunt toepassen. Er kan geoefend worden aan de hand van opgaven uit studieboeken of (huis)werk dat u via een studie of opleiding krijgt. Zelfstudie is in dit onderdeel erg van belang. Feedback van een coach kan nuttig zijn, maar is hier nog niet noodzakelijk.

Onderdeel 3 : Beroepshouding
Hierbij kunt u denken aan een stage of iets vergelijkbaars. Een coach of praktijkopleider maakt een assessment waarin duidelijk gemaakt wordt in hoeverre u voldoet aan de gestelde normen van een (beginnend) beroepsbeoefenaar. U reflecteert tevens op uw kennis en kunde uit de eerste twee onderdelen.

Na de afronding van alle onderdelen zult u precies kunnen vertellen hoe bekwaam u bent. Als het goed is, bent u zich er voor aanvang van het verwerven van een bepaalde competentie van bewust dat u onbekwaam bent. U weet precies wat u wel en - vooral - niet weet. U bent een stap verder gekomen in uw ontwikkeling en op weg naar een betere en leukere toekomst.

© 2014-2017 Spinam

Deel III: Tips en trucs competentie aanleren

In dit deel wordt de kennis uit deel I en deel II aangevuld met tips en trucs.
Deze tips en trucs zijn erg nuttig bij het aanleren van een competentie.
Uiteraard heeft ook Spinam niet alle kennis in pacht, dus als u aanvullende tips heeft, horen we dat graag via redactie@spinam.nl.

Praktisch gezien is het verstandig om de onderdelen niet te groot te maken. Om tot expertniveau te komen, heeft u namelijk al snel tienduizend uur nodig. Daarom adviseert Spinam om de onderdelen niet groter te maken dan 20 tot 40 uur per stuk. De onderdelen zijn dan precies groot genoeg om alle onderdelen zinvol te kunnen vullen en uitvoeren.

Ook zult u moeten omgaan met de weerstand en tegenslag die u zult ondervinden. Niet alles gaat immers vanzelf en soms zult u zelfs een stapje terug moeten doen om weer vooruit te kunnen gaan. Wees niet te veeleisend of ongeduldig. Competenties die u onderscheidend maken, zijn nu eenmaal moeilijk, anders zou er geen vraag naar zijn. Belangrijker is dat u de verworven competentie goed beheerst. Toewijding en de ogen op het einddoel houden is erg van belang. Een expert worden heeft tijd nodig. Dit kan tot wel vijf jaar duren.
Ook is het enorm van belang om u in een goede werkomgeving te bevinden en een goede regelmaat in uw werkschema te creëren. Een vrijwillige stage kan hierbij erg helpend zijn, aangezien u door deze stage bijvoorbeeld acht tot twaalf uur per week bij een bedrijf - geheel naar uw eigen keuze - een leer-werktraject.

De systematische aanpak van van dit werkboek en aanvullende hulpmiddelen hebben op meerdere vlakken invloed op uw werk als professional. Aan de ene kant helpt het u om een nieuwe competentie aan te leren en aan de andere kant zult u merken dat de systematische aanpak ook toepasbaar is in uw verdere loopbaan. De drie basisprincipes zijn:

1. Binding. Iedereen heeft recht op een plek in het systeem;
2. Volgorde. Alle plekken staan in een rangorde ten opzichte van elkaar;
3. Geven en nemen. Geven en nemen dienen evenredig in balans te zijn.

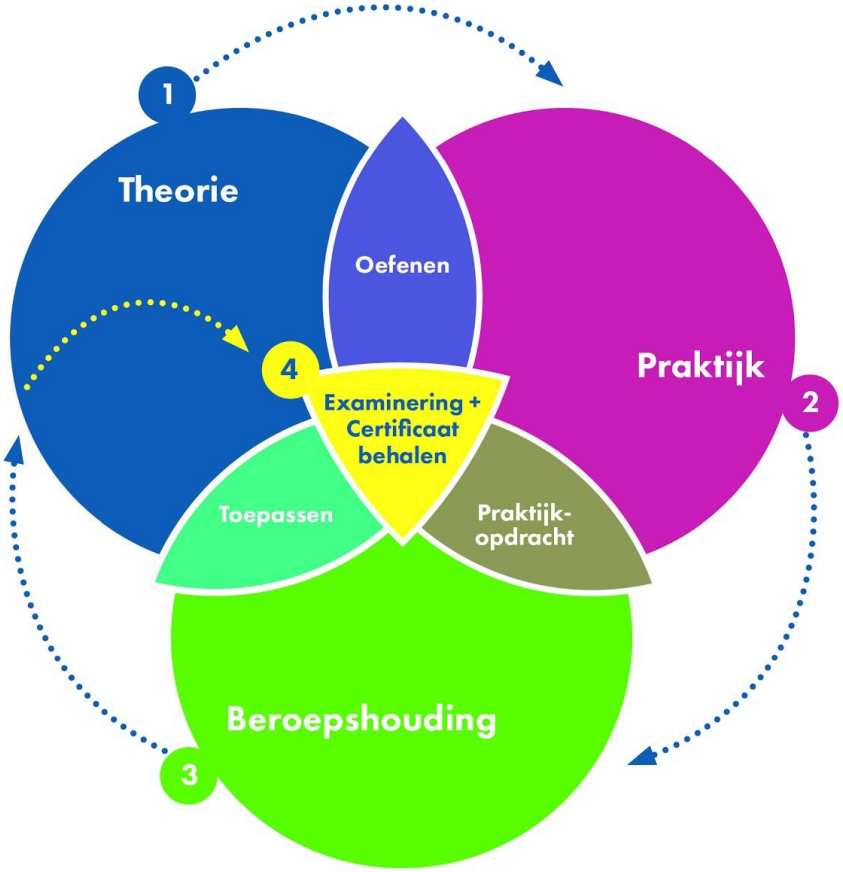
Dit denken is van invloed op de manier waarop Spinam aankijkt tegen het aanleren van nieuwe competenties. Systematisch werken is tenslotte zeer helpend bij je beroepshouding.

Spinam adviseert u om onderwerpen niet te groot te maken en er rekening mee te houden dat een onderwerp van tien tot twintig uur het beste te overzien is.

© 2014-2017 Spinam

Deel IV: Beschrijving gebruik van dit werkboek

Dit werkboek is ontwikkeld door Spinam voor middelbaar beroepsonderwijs denk- en werkniveau of hoger. Dit werkboek kan gebruikt worden tijdens het volgen van een training of in de praktijk.

Spinam maakt gebruik van een modulair leersysteem. Spinam werkt via een goede, theoretische onderbouwing via oefeningen naar de praktijk. Daarbij wordt gekeken naar uw reeds bestaande capaciteiten en kennis zodat er snel resultaat geboekt kan worden. Vervolgens gaat u verder met het uitvoeren van praktijkopdrachten. Door middel van deze opdrachten kunt u laten zien dat u de juiste beroepshouding heeft. Spinam laat u in feite kennismaken met de praktijk waarin u al het geleerde kunt toepassen.
Nadat de theorie in de praktijk is toegepast, wordt duidelijk wat u nog nodig heeft om tot het beoogde einddoel te komen: uw examen of certificering.
Spinam vindt het belangrijk dat u zelf controle houdt over wat u leert en hoe snel u dat leert. Daarom kunt u het proces van theorie naar praktijk naar beroepshouding net zo vaak uitvoeren als nodig is om klaar te zijn voor uw examen of certificering.

Naast dit werkboek heeft Spinam een online en een offline training ontwikkeld. Met het succesvol doorlopen van één van de trainingen en het behalen van het examen ontvangt u van Spinam een certificaat dat u deze module beheerst en behaald heeft. Indien nodig kunt u ook bij Spinam terecht voor coaching of andere ondersteuning.

Het werkboek kunt u gebruiken om een of meerdere competenties aan te leren. In deel V staat vermeld welke stappen u kunt nemen en zijn de bijbehorende formulieren opgenomen.

© 2014-2017 Spinam

De uitwerking in deel V geeft u een beeld van hoe u met dit werkboek een nieuwe competentie aan kunt leren.

Als u meerdere competenties wilt aanleren of als u zich wilt meten met een professioneel profiel, dan is hier een online omgeving voor beschikbaar. Ook heeft Spinam een training ontwikkeld die ondersteunend is aan dit werkboek. Ten slotte biedt Spinam ondersteuning op de werkvloer. Een medewerker van Spinam komt naar u toe en begeleidt u waar nodig. Neemt u gerust contact op via educatie@spinam.nl voor meer informatie.

© 2014-2017 Spinam

Deel V: Competentie aanleren voorbereiden, plannen en uitvoeren

Met behulp van de formulieren in dit deel kunt u efficiënt een competentie aanleren. In dit werkboek is er ruimte voor het aanleren van twee verschillende competenties, maar het is uiteraard ook mogelijk om alle formulieren voor één competentie te gebruiken. Op deze manier heeft u de mogelijkheid om een grotere competentie aan te leren.

Voordat u uw aan te leren competentie bepaalt en invult, is het verstandig om eens stil te staan bij uw loopbaan tot nu toe. Door hier even goed bij stil staan, maakt u het uzelf gemakkelijker in kaart te brengen wat u zou moeten - en vooral zou willen - leren. Bovendien is het voor uw coach of praktijkopleider erg nuttig om uw achtergrond enigszins te kennen. Op deze manier weet uw coach of praktijkopleider beter hoe deze persoon u het best kan helpen.
In het eerste deel van dit werkboek is er ruimte voor het in kaart brengen van uw loopbaan tot nu toe. Dit omvat met name uw werkervaring en kernkwaliteiten. Ook is er veel ruimte om uw voorkeuren in werk en werkomgeving te noteren. Hiermee bepaalt u het startpunt van uw leertraject. Uw huidige kennis en ervaring heeft u immers al en dat hoeft niet nogmaals aangeleerd te worden.

Wanneer uw werkzame leven in kaart is gebracht, maakt u een globale opzet van wat u wilt gaan aanleren. Dit houdt in dat u bepaalt welke competentie u wilt aanleren of verfijnen. Dit doet u door middel van het invullen van de formulieren in het zesde deel van dit werkboek. Op de eerste bladzijde van dit deel vult u zo nauwkeurig mogelijk in wat uw uiteindelijke doel is. Dit doet u niet alleen: een coach of praktijkopleider - dat kan iemand van Spinam zijn - helpt u door het geven van feedback op de resultaten.
Op de tweede bladzijde van dit deel verdeelt u de aan te leren competentie in maximaal vijf hoofdonderwerpen. Dit kunt u het best in samenspraak met uw coach of praktijkopleider doen.

De vijf hoofddoelen kunnen verder uitgewerkt worden in de onderdelen theorie (2.1 en 3.1), praktijk (2.2 en 3.2) en beroepshouding (2.3 en 3.3). U geeft hierbij aan in welke periode u denkt dit deel te gaan doen en welke middelen u nodig heeft. Het is van belang om dit zo nauwkeurig mogelijk te doen. Zowel de week waarin u wat gedaan wilt hebben als het materiaal dat gebruikt zal worden, dienen erg nauwkeurig genoteerd te worden.
Ook is er ruimte voor opmerkingen die u voor aanvang van het aanleren van een competentie heeft. Door deze opmerkingen te noteren, vergeet u deze niet.

Elk onderdeel wordt verdeeld in blokken werk van maximaal twintig uur. Een onderdeel zal daardoor maximaal honderd uur werk bevatten. Deze indeling kan een aantal hoofdstukken van een boek of website zijn, maar ook delen van een praktijkopdracht. Dit om het overzichtelijk te houden. Uw coach of praktijkopleider bekijkt uw voortgang en resultaten en noteert deze. Zo weet u precies waar u bent en wat u nog gaat doen.

Het is niet noodzakelijk om alles van te voren in te vullen. Door niet alles van te voren in te vullen, ontstaat er ruimte om achteraf nieuwe inzichten of reacties betreffende het verloop van het proces te noteren.

Ook kunt u op basis van aangewakkerde interesses extra onderwerpen toevoegen. Daarom is er ruimte voor twee competenties in dit werkboek. De ervaring leert dat nieuw opgedane kennis naar meer smaakt en die ruimte willen we graag geven. Spinam heeft groei en ontwikkeling namelijk hoog in het vaandel staan.

© 2014-2017 Spinam